

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XVI. Variæ rationes coërcendarum seditionum à diuersis vsurpatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

Insigni pru-
dentia Se-
natus ser-
uandi.

iam diu infestam Senatui plebem ratus per occasionem nouan-
di res, magnum ausuram facinus, ut si in ea loca Annibal cum
victore exercitu venisset, trucidato Senatu traderet Capuam
Paniis, improbus homo, sed non ad extremum perditus, cum
mallet incolumi, quam eversa Republica dominari, nullam
autem incolumem esse orbatam publico consilio crederet, ra-
tionem ingit, qua & Senatum seruaret, & obnoxiam sibi ac
plebi faceret. Vocato Senatu, cum sibi defectionis ab Roma-
nis consilium placitum nullo modo, nisi necessarium esset,
prefatus fuisset: quippe qui liberos ex Appii Claudii filia ha-
beret, filiamque Romam nuptam Liuso dedisset: Caterum
maiores multo rem magis, timendam instare: non enim
per defectionem ad tollendum ex ciuitate Senatum plebem spe-
ciare: sed per eadem Senatus vacuam Rempublicam trade-
re Annibali ac Paniis velle, eo se periculo posse liberare eos, si se
permittant sibi, & certaminum in Republica oblitus credant.
Cum omnes victi metu permitterent, claudam in curia vos,
inquit, & tanquam & ipse cogitati facinoris particeps, ap-
probando consilia, quibus nequicquam aduersarer, viam sa-
luti vestra inueniam, in hoc fidem quam vultis ipsi, accipite.
Fide data egressus, claudi curiam iubet, presidiumque in ve-
stibulo reliquit, ne quis adire curiam iniussu suo, neue inde e-
greddi possit. Tunc vocato ad concionem populo: Quod saepe,
inquit, optastis Campani, ut supplicii sumendi vobis ex impro-
bo ac detestabili Senatu potestas esset, eam nunc non per tu-
multum expugnantes domos singulorum, quas presidii clien-
tium seruorumque, tuentur, cum summo vestro periculo, sed tu-
tam habetis ac liberam. Clausos omnes in curiam accipite,
solos, inermes: ne quicquam raptim, aut forte temere egeri-
tis, de singulorum capite vobis ius sententiae dicenda faciam,
ut quas quisque meritis est, penas pendat. Sed ante omnia
ita vos ira indulgere oportet, ut potius ira salutem, atque
utilitatem vestram habeatis. Etenim hos (ut opinor) odistis
Senatores, nam Senatum omnino non habere non vultis.
quippe aut Rex, quod abominandum, aut quod vnum liberae
ciuitatis consilium est, Senatus habendus est. Itaque duae res
simul agenda sunt vobis, ut & veterem Senatum tollatis, &
nouum cooptetis. Citari singulos Senatores iubebo, de quo-
rum capite vos consulam: quod de quoque censueritis fiet.
Sed prius in eius locum virum fortem ac strenuum nouum Se-
natorem cooptabitis, quam de noxio supplicium sumatur. In-
de confedit, & nominibus in vnam coniectis citari, quod pri-
mum sorte nomen excidit, ipsumque e curia produci iussit.
Vbi auditum est nomen, malum & improbum pro se quisque
clamare, & supplicio dignum. Tunc Pacuvius: video qua
sententia de hoc sit data, eiciatur pro malo atque improbo, bo-
num Senatorem & iustum eligite. Primo silentium erat, in-
opia potioris subiiciendi; deinde cum aliquis omnia verecun-
dia quempiam nominasset, multo maior extemplo clamor o-
riebar, cum alii negarent nosse, alii nunc probra, nunc
humilitatem sordidamque inopiam, & pudenda artis, aut
questus genus obicerent. hoc multo magis in secundo ac ter-
tio Senatore factum est, ut ipsius penetrare homines appareret;
quem autem in eius substituerent locum, deesse, quia nec eos-
dem nominari attinebat, nihil aliud quam ad audienda pro-
bra nominatos, & multo humiliores, obscurioresque caterie-
rant eis, qui primi memoriae occurrebant.

Et sane inter tot omnium gentium seditiones mo-
tusque, hoc maxime notandum est, rarissime melio-
rem fuisse Reipublicae constitutionem. Qui enim
contra magistratus, ciuesque insurgunt, si vincuntur,
manet antiqua Reipublicae forma, si vincunt, cum
deteriores sint victis, pejus illam administrant. Haec
est ordinaria seditionum clades, atque liberrime ad
omnem historiam appello. oracula mdi-
cet, quisquis euentus con-
siderarit.

C P V T XVI.

Varia rationes coercendarum seditionum
à diuersis usurpatae.

§. 1. Simul jungere varias rationes quibus seditioni-
bus occurrunt viri Principes, & quasi in
satyram infercire visum est, non quod probandae v-
surpandaeque sint omnes; quaedam enim dolo ma-
lo, perjurio, crudelitate omnia miscunt, sed quod ad
eum modum sine scelere tamen pro salute publica,
similia imitatione effingere liceat.

Pompeius, ut refert Front. libr. 2. c. 11. Cum suspectos Fortes mi-
haberet Catinenses, & vereretur, ne presidium non reciperent, lites agros
petiit ab eis, ut agros interim apud se refici paterentur: for-
tis deinde, habitu languentium missis, ciuitatem occupa-
uit, continuitque. Moderatè quidem quod non occi-
derit; simulatè & fraudulentè, quod fortes pro æ-
gris miserit.

Simulatè & fraudulentè Caesar, qui seditiones ex-
autorauit, deinde auctoribus, caesis exautoratos recep-
pit. Improbè penitus & fide Punicâ Hanno, Quatuor
millia ob non soluta stipendia tumultuari aggressa;
primò promissis fefellit, deinde Romanis prodidit.
Nam dilationis injuriam liberalitate compensa-
rum pollicetur, ad quietem, ad obsequium eos redu-
xit, quo facto ad praedam dimisit, simulque per procu-
ratorem specie transfugæ Othacilio indicauit; Gal-
los exituros praedatum; ab illo positos insidijs omnes
trucidati sunt, & Hanno seditionis periculo, & sti-
pendij solutione liberatus, sed maiore scelere perfid-
diae obstrictus fuit.

Pari perfidia Cassander Nicanorem alienum à se,
cum Munichiae Praefectus esset, circumuenit. Multo
crudelior Lyfimachus, quia contra innocentes & mi-
seros saeuit. Antariatae sexcenti impedimentis exuti
erant, eos vt pote exacerbatos seditionem moturos
suspiciatur, itaque per fraudē eductos omnes inter-
fecit. Jure caesi videri possunt à Pinario Ennenses, q-
defectionem jam moliebantur: cum enim clauis re-
peterent, conuenire in theatrum, & deliberare iussit,
vbi cum in sententia praestarent, interfici iussit. Nec
crudelitatis accusari Spartani possunt, cum insidia-
torem in insidiis sine fraude & mendacio mitterent.

Ephoris insidias Cinadon struxerat, illi eum in La-
conicam quandam regionem miserunt, quasi arcani
negocij causa, vbi ab equitibus ad hoc praemissis tor-
tus conficis indicauit, quos statim Ephori interfecer-
unt. Polyæn. l. 2. Antigonus cum tria millia defe-
cissent, Leonidam illis simulato transfugio misit, qui
primò suadet, ne cui alteri se jungerent, deinde eos ip-
sos prodidit.

§. 2. Cum Macedones crebro contra Alexandrum
tumultuarentur, Persae eum amarent, hos extulit, du-
ces illis Persas dedit, & supplementa Persica Diod.
Sicul. lib. 17. compefcuit ille apertam violentiam il-
la transiitione ad Persas, non tamen odia immania,
quibus deinde oppressus venenum bibit.

§. 3. Julius Caesar felici temeritate seditionem dis-
cussit, quod tantum fieri potest, si magna auctorita-
tis est, in quem fremunt. Idem fecit & Caesaris gener
Pompeius: magni vir animi, cum milites minaren-
tur, se pecuniam, quae in triumpho ferretur, direptu-
ros, suadentibusque amicis, ut eam ipse potius illis di-
uideret, respondit: moriturum se potius, q- licentiae
militari succubiturum, castigatisque graui oratione mi-
litibus, falces laureatos objecit, ut ab eorū inciperent
direptione. Hi, p sua id salute egerunt, paliena Anti-
gonus: seditionem n. militum contra Antipatrum ar-
te sedabat, stipendia poscebant, sed ab egeno, jamque
parum aberat, quin eum lapidarent, Antigonus per
pontem

*Orando mi-
litem deti-
nere.* pontem concionaturo similis processit, & cedebant de via, & sequebantur audituri quid vellet. Interim dum longa oratione defendit Antipatrum, ille euasit. Polyan. lib. 4.

*Pecuniam
credito ac-
cipere.* §. 4. Insigne Amilcaris erat contra transfugas, & seditionem molientes stratagemata, præcipue quia malicia Punica carebat. Cum Galli frequentes ab eo ad Romanos deficerent, ille fidissimos suos iussit simulare transfugium, & Romanos, qui eos exceptum venirent, occidere: Itaque nec alij profugerunt, nec Romani profugos exceperunt.

*Fictis literis
fallere.* §. 5. Ciuilitate etiam Eumenes; nam accipiendo mutuum ab æmulis pecuniam, salutem suam defendit; illi enim ne pecunias amitterent, magnam eum fide tuebantur. Eo modo in Germania in societatem belli quædam ciuitates pertractæ sunt, ne id quod iam expenderant, amitterent. Leucon eodem se modo seruauit, sed mendacium addidit. Infidijs enim appetitus a mercatoribus pecunias mutuas accepit, causatus proditorem sibi dedi hostes, illis acceptis infidijs fallus est, eosque custodes corporis accepit, & infidiatores vicit.

*Periculosi
Alexandri
factum, quo
animos ab-
alienauit.* §. 6. Impostorum magis videtur, quam Principum fictis literis tanquam falsariâ manu seditionibus, tum ciuicis, tum castrensis obuiam ire, sed tamen & hoc vsurpauere multi. Solent enim duces ipsi falsa consilia, infidias, proditones, perfugia, panicos terrores fingere, vt miles ad omnia paratus sit, vt omnium cogitationes pernoctat. Cum literæ in castris Eumenes de vita ejus jactæ essent, gratias egit, quod neio sceleris pretium apperiuisset, adiecitq; se literas expectandi gratia sparsisse. Caterum Antigonum non sic vincere vellet, vt in se pessimum exemplum statuat.

*Mutare ha-
bitu clas-
sis.* Miror Alexandrum Magnum, tantam animi fortitudinem professum, ad tam vilia se abieciisse, vt omnium suorum, qui literas in Macedoniam scripsissent, arcana rimaretur. Cum enim in Hircania constitutus, monuisset, vt cum Legatis, quos in Macedoniam mittebat, literas ad suos scriberent, ex itinere eas reuocari curauit, legitque, & quos contra se aliquid scripsisse inuenit, cum eis inimicitias gessit. Periculosa omnino res, & quæ coëgit Regem esse crudelem. Polyan. lib. 4. Curtius, alij.

Adulterare §. 7. Ingeniose Iphicrates classem hostili habitu instruxit, & cum acciperetur à suspectis effuso studio, ciuitatem diripuit, alieno habitu & suos, & hostes Datanes fefellit, nam cum strui sibi infidias sciret, in prælio alieno habitu pugnavit, atq; ita latere & notare infidiatores potuit.

*Sorta tor-
quere.* §. 8. Nefaria sunt, quæ tyranni in hoc genere fecerunt. Augustus matronarum adulterijs polluebatur, quem tamen fœdus exculabant ejus amici, quod cum multis infidijs peteretur, secreta virorum per illa flagitia exquireret. Crudelior hoc in genere Dionysius: nam musicâ feminas, & meretrices consecravit, & ijs tortis quid amatores de tyrannide dixissent, inquiri, periculose locutos deinde occidit.

*Mortem
aut pericu-
lum simu-
lare.* §. 9. Mortuum etiam, & ægrum se aliquando finxit, vt voluntates hominum exploraret. Dionysius famam sanè sparsit se à militibus occisum, deinde qui ea ex re gaudium fenderant, interfecit. Idem quoque fecit, cum in extremo se versari periculo diuulgasset; multis enim latantibus egressus cum satellitio, eos interfici mandauit. Arte etiam ludicra, auditu circumforaneo vera pericula deuinauit, & seditionem molitos exterruit. Quidam Syraculis artem se nosse professus est, qua infidiatores nocerentur, cauerentur, admissus ad Dionysium, si, inquit, dixeris te prænosse infidiatores. Dionysius magnis Doctori datis præmijs, admirabilem artem infidias fugiendi didicisse jactauit, & tutor ea re fuit. Verum hæc impostura hominis vesani fuit; idem enim ille, qui Dio-

nysium tale secretum docuit, etiam alijs indicauit; neq; enim verisimile est à Dionysio proditum, quo tacito duntaxat, esse tutior potuit.

*Militis spe-
cis captiuo-
rum mitte-
re.* §. 10. Ad impediendam seditionem crebro profuit cam dissimulare, aut ostendere se ipsis fidem. Fredericus intellecto Samminiates ad rebellionem spectare, significat, thesauros & captiuos apud eos collocare velle, loco thesauri misit arma tecta, & captiuis milites fortes victos, qui occupatum oppidum in Frederici ditionem redegerunt. Sic Eumenes cum ab Antigene & Theumate Ducibus Argyraei, dum negligeretur, neque enim ad ejus tabernaculum veniebant, ne hoc malum ad alios manaret, somnio duplici se monitum dicebat, vt Alexandro tabernaculum erigeretur, omniaque in eo agerentur, ita obtinuit, vt etiam æmuli venire cogerentur. Polyan. libro 4.

*Disimula-
re seditionem, &
transfugia.* Apud motos etiam, & potentes prodest dissimulare. Cautè Antipater priore Naxiorum exercitu, (q; audita morte Alexandri ad infestandum imperium ejus confluxerant) dissimulans se scire, quæ mente venissent, gratias hic egit, quod ad auxilium ferendum Alexandro aduersus Lacedæmonios conuenissent: adjecitq; id se regi scripturum. Caterum ipsos, quia sibi opera eorum in præsentia non esset necessaria, abirent domos, hortatus est: & hac asseueratione periculum, quod ex hac nouitate imminerebat, discussit. Front. l. c. 11. hoc maxime locum habet, cum alij in periculo sunt, ne exemplo deficientium tumultuentur. Agesilaus noctu curabat adferri scuta fugientium, ne constaret militibus tantam esse perfidiam, multitudinemq; transfugarum.

*Diuidere
turbulen-
tos.* §. 11. Quanquam in hostium discordia multum sit momenti, non tamen facile tenrandi sunt; nam facile syncrētizant. Itaque potius agendum, vt separantur, vti fecit Dionysius, cum veteranos priuare stipendio vellet, seditio concitata est; at ille professus est, senioribus se in custodiendis munitionibus vsurum, tumultum in præsens composuit; deinde verò postquam in præsidia diuisit, distractis stipendia ademuit.

*Populos lu-
xu frangere* §. 12. Improbæ quoque ratio seditionum impediendarum est, populos in luxum frangere, q; multiregum fecere. Vbi Xerxes iussit Babylonios delictijs vacare, arma ponere, Cræsus Lydos, Phalaris Leontinos, eodem vinculo voluptatum continendos esse putauit, at neq; secuta est; nam eo vitæ genere corruptis moribus multi sua dilapidant, ideoque res nouas moliri coguntur. Accedit quod imbelles fiant, & pauperes, vt nec opera, nec pecunia Principem iuuare valeant.

*Sanctorum
auxilio co-
pescere.* §. 13. Seditio composita interuentu Sanctorum & Religiosorum virorum sæpe fuit. Wallachrienses cum ope D. Willibrordi nobilem & miraculosam victoriam obtinuissent, contra Robertum Juniorem Balduini filium, Flandriæ Comitem, tum dein ciuili ac intestino bello (caussa non exprimitur) in partes factionum scissi, mutuo in se seuerunt, vt primates Insulæ nobiliores occiderint, libera nulli intrandi vel exeundi copia fuerit, nulli sacras ædes aut sacrificia, etiam ipso die Parasceues adeundi facultas sine armorum apparatu, cætu contribulium, & satellitum manu. Nec finis aut modus tanti furoris & dissidiæ fuit, priusquam, post multa suorum funera communi consilio & Legatione Ygumenus Thiofridus Philochristus (verba Victoris sunt) accitus Ester-naco, ciuium animos miraculis, precibus, & auctoritate componeret, & magno labore pacem repararet. In vita S. Willibrordi cap. 36.

& doctissimis suis Notis illustrauit; ac prædictam

etiam Historiam copiosissime descriptam vitę Thio-
dori subnexunt, quę digna, vt ab Walaehrienfi-
bus Hęreticis & Catholicis legatur, in confusionem
perfidia, aut fidei confirmationem. Quod in Chri-
stianis religio, in Gentibus aliquando superstitio po-
tuit. Cum Aegyptij odio crudelitatis Persicę de-
fessent; Darius cum venisset eo tempore, quo Apin
lugebant mortuum, promulgauit, se centum auri ta-
lenta daturum, qui nouum Apin inuenisset; illi mi-
rati Regis pietatem ad obedientiam redierunt. Po-
lian. lib. 7.

Proditore
deprehenſo
fidus eius
loco ponere
in acie.

§. 14. Proditionibus occurrendum; vel vt fufpecti alliciantur precio & ſpec ampliore. Sic Marcellus Battenum Nolanum, ad Pænos inclinavit, & popularium animos ſollicitantem, ad fe traduxit. Maxima induſtria eſt, proditorem in ſuum commodum vertere. Proditioni pariter & ſeditioni, ſic Arſames ipſe ſeditioſus obuiam ijt. Præſectus equitum in conflictu fe tranſituum ſpoſonderat : Arſames noctu de eo habita quæſtione inuenit facinus; itaque alium ejus veſtibus induit milites; fidiffimos equitum armis munitis, cum daretur ab hoſte ſignum, tranſire, & terga eorum cedere juſſit, quo ſtratagemate inſenſum victoriam conſecutus eſt. Polyæn. l. 7.

Præcipuum est odium proditoris inculcare animis. Antigonus & Cæsar proditorem amabant, proditores oderant. Philippus proditores amabat, eos cum jam prodiderant, maximè oderat. imò & proditores oderat, sed amare simulabat. Lyfymachus Andragathum veripolis proditorem magnifice donauit, postea vero cum cruciati necauit, in hos enim præcipue conuenit, vt

Nulla illos tellus, nulla æquora possint

Accipere.

Queis neq; apud Danaos vsquam locus, insuper ipsi
Dardanide infensi pœnas cum sanguine poscunt.

CAPVT XVII.

*Pax publica non à Catholicis, sed à
sectarijs seditionibus tur-
bata est.*

§. I. **D**E seditionibus patriæ componendis plurimum agere, & institutum & temporum a-
Diffidentia c erbitas cogit. Tantam esse in Imperio turbationem,
plena que- tantam Principum diffidentiam, tantam erga Cæsa-
relis est. ream Majestatem simultarem, quanta etiam exulce-
 ratissimis temporibus non fuit, docent Comitia at-
 que conuentus publici, quorum omnium pene ex-
 ordia de discordia, contentione, litibus, diffidentia
 querelas habent, tractatores autem hæcenus remedia
 querunt. Mirum autem exteris nationibus appa-
 ret, & posteri vix credent; Jam annos nonaginta
 inter Collegas Principes, Cognatosque in conspe-
 ctu Cæsarum pacis amantissimorum, de pace tracta-
 ri, animorum abalienationem tamen & minuta bel-
 la durare, præsertim cum vtrique partem æquo bel-
 lum futurum sit exitiale, ac luctuosum, cum nemo
 ad Comitia illa veniat, nisi qui pacis se cupidissi-
 mum profiteatur. Causam tanti mali inquiri,
 nam vt in medicinâ nouisse causam morbi est neces-
 sarium ad remedia, sic cognoscendus est, in hoc va-
 sto corpore Augustissimi imperij inclusus noxi-
 us quidam humor, varijs locis, & diuerso effectu tem-
 peratam artuum, ac membrorum harmoniam con-
 sensionemque conturbans, alia præter naturam in-
 flammata, alia refacit, alia atrosione diuellit, dum-
 que singula tentat, omnia patiter infestat. Hoc ma-
 lum, quâ parte situm regnet, aperiam.

Sic igitur statuo. Omnium discordiarum, odio-

rum, bellorum civilium, rebellionis in Romano Imperio causas esse Pradicantes Lutheranos & Calvinianos, quocunque nomine appellentur, quacun- que in secula vivant , nec innocentes Anabaptistae, sed quia semel audacia eorum facta est, nunc deest vis, & arma malitia; itaque nunc vulpinam se tegunt, donec leoninam adipiscantur, atque ad reman- dam inualescant. Rationes, quas viles & ita aspi- ciat atque perpendat, ne ex occupato iudicio senten- tia profertur.

§. 2. Ratio prima. Ad Imperium conseruandum, pacemque tuendam necessaria est auctoritas Imperantis, omnibus arcibus, quin & armis illa ferior sit aduerfum rebelliones & contemptum; Majestas, imperij est tutela, ejus omnem vim resoluerunt, quantum in ipsis fuit, prædicantes nouatores, eoque rem deducere conati sunt, vt nec admiratio, nec metus esset summæ potestatis, quibus duobus auctoritas, quæ est imperiorum fulcrum, continetur, neruus igitur Imperij considerare aggressi sunt, vnde spe impunitatis pacem rupit audacia, & illecebra illa multos sensum traxit, vt jam auctoritatem in se traherent.

ἢ δὲ περικυβανθοὶ παρ' ἐχθρῶν, ἀλλὰ φίλων. ἢ δ' ἀ-
 πύχεσθ' τῶν φάσαν θύει τ' αἰσχροῦ, ἀλλὰ θύει τοῖς π-
 μοσίαις. Non enim ita nati sunt, ut pudori obsequan-
 tur, sed ut metui, nec ut prauis absintantibus ob turpi-
 tudinem, sed ob supplicia & pœnam. Quo modo
 autem ostendam Nouatores aciem auctoritatis Au-
 gustæ hebetasse? Majestatem detraxisse? contem-
 ptu vilissimi cuiusque dedasse: id quidem haud opor-
 tetum fuerit: in Tomis Lutheri integræ sunt in Prin-
 cipes inuectiua, etiam à Catholicis collectæ. Mihi
 non est mens illa omnia referre, imò vix aliqua, qui
 nondum ex animis omnium est abolita Lutheri au-
 thoritas, & plusquam oportet, legitimæ potestatis
 æstimatio languet. Vno alteroque exemplo docuisse
 sufficit. Libello de bello contra Turcas. *Cæsarem* ne-

imittit. Littera de bello contra Iudas. *Εμμενισ-
gat caput esse Republica Christiana, & defensorum Euan-
gelii, aut fidei. Oportere sane Ecclesiam alium habere defen-
sores, quam sint Imperator & Reges, eos namque esse pessimos
hostes Principibus & fidei. Libello, de pestifera morione
vel deterrimos nebulones. Ne autem hac folius Lutheri
feruori tribuamus, Ecce hominem formidolosissimū
Philippum Epistol. ad D. Burchardum Mithobium.
Etsi saepe magno cum dolore expertus sum, admodum esse in-
constantes τὸν ἄνθρωπον animos, de suis loquitur, quorum
diligentiam in direptionibus Monasteriorum etiam
taxat. Pleriq. Principes etiam ante hoc tempus, multo fue-
runt in diripiendis Monasteriis diligentiores, quam in consti-
tuendis παροικίαις & Scholis. Sed expectiemus venientem
annum, qui fortassis excutiet nostris heroibus veterum, lu-
dos, voluptates, amores, rixas. Haftenus alii seuerunt in Ec-
clesias, alii sinxerunt corruptelas doctrinae, certarunt obsecris
libellis, sinxerunt in insulos dialogos, oblectarunt se veneris
voluptatibus, neglexerunt Ecclesias, & Scholas, certarunt
ambitione, nunc nemesis attrahit non contemnendum ho-
stem. Epistola verò ad Milichium. Vrbes, ait, ab igna-
vis Principibus desertas, & proditas esse. Quid Caluinis-
ticeant de Principibus Imperij, atque ipso Impe-
ratore, satis ostendi, jam saepius, nempe Imperium esse
bestiam Apocalypsicam, sanctiorum interfetricem, Imperium
nimium admirari, illud Augustum vocare, esse adorare Dia-
bolum, seu Draconem.*

Hæc autem doctrina euertendo imperio inuenta est. Itaque Prædicantes imperium euertere moluntur: cum autem sine sonitu orbis ille inuerti non possit, cum sine dissolutione tantum corpus transferri nequeat, necesse est tantam ruinam plurimas & violentissimas concussionibus antecedere.

§. 3. Ratio secunda. Quorum artibus potentia Imperij acciditur, atque infirmatur, illi tumultuum, atque

Caussas di-
scordiarum
esse pradi-
cantes.

Diffoluere
conantur
auctorita-
tem impe-
rii.

Lutherus
Imperatorē
& Princi-
pestradu-
cit.